

POSTANOWIENIE

Dnia 8 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Sadowski

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie ze skargi R. P.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym we Wrocławiu w sprawie o sygn.
III AUa 1103/23

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 8 października 2024 r.,

oddala skargę.

Mirosław Sadowski Paweł Wojciechowski Aleksander Stępkowski

UZASADNIENIE

W skardze z 22 lipca 2024 r. (data prezentaty Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu) R. P. wniósł o stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie zawisłej przed Sądem Apelacyjnym we Wrocławiu o sygn. akt III AUa 1103/23, przyznanie od Skarbu Państwa na jego rzecz kwoty 10 000,00 zł tytułem odszkodowania oraz zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu na rzecz skarżącego kosztów tego postępowania.

W uzasadnieniu skargi skarżący podniósł, że 26 września 2023 r. pozwany wniósł apelację od Wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 31 sierpnia 2023 r., sygn. VIII U 2377/23.

Skarżący 22 lutego 2024 r. złożył wniosek o udzielenie informacji w przedmiocie wyznaczenia terminu rozprawy w związku ze złożoną apelacją. Sąd Okręgowy poinformował skarżącego, że termin rozprawy został przewidziany na drugą połowę 2024 r. Skarżący podkreślił, że od dnia wpływu apelacji minęło ponad 8 miesięcy.

Skarżący zaznaczył, że postępowanie w niniejszej sprawie toczy się od 2018 r. i było prowadzone w sposób opieszale przez Sąd Okręgowy w Warszawie (sygn. akt XIII 1U 17631/18). 8 marca 2023 r. skarżący złożył wniosek o przekazanie sprawy do Sądu Okręgowego we Wrocławiu, albowiem sprawa toczy się od 7 lat, co w jego ocenie w pewnym stopniu narusza konstytucyjne prawo do sądu ugruntowane w art. 45 ust. 1, a w sprawie zachodzi nieuzasadniona zwłoka w procedowaniu co narusza art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Skarżący podniósł, że od 2017 roku ma do dyspozycji jedynie obniżoną kwotę świadczenia, co nie pozwala na funkcjonowanie w sposób, który zaplanował i utrzymywał decydując się na odejście na emeryturę.

W odpowiedzi Prezes Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu wniósł o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t. j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej – ustawa lub ustawa o skardze na przewlekłość), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Artykuł 2 ust. 2 ustawy

o skardze na przewlekłość postępowania doprecyzowuje, że przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Judykatura Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 19 października 2017 r., III SPP 42/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, z 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Ten utrwalony standard orzecznicy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa ETPC, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w pierwszej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie Donnadieu przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie Pretto i inni v. Włochy; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Z analizy akt sprawy wynika, że R. P. odwołał się do Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie z 10 lipca 2017 r. „, którą Organ emerytalny obniżył mu wysokość emerytury policyjnej na podstawie art. 15c w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym Funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu

Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U z 2016 r., poz. 708 z późn. zm.). Wyrok Sądu I instancji został wydany 31 sierpnia 2023 r., (k. 3)

Sprawa z odwołaniem od decyzji organu emerytalnego wpłynęła do Sądu Okręgowego w Warszawie 26 lipca 2018 r. (k. 1). Zarządzeniem z 26 marca 2019 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zwrócił się do Sądu Apelacyjnego w Warszawie na zasadzie art. 44 k.p.c. z wnioskiem o wyznaczenie innego sądu do rozpoznania sprawy tj. Sądu Okręgowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania odwołującego się. Postanowieniem z 24 czerwca 2019 r. Sąd Apelacyjny odmówił wyznaczenia innego sądu (k. 53). Postanowieniem z 17 października 2019 r. Sąd Okręgowy w Warszawie na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. zawiesił postępowanie w sprawie (k. 64). 14 lutego 2023 r. wpłynął wniosek powoda o podjęcie zawieszonego postępowania (k. 73).

Postanowieniem z 22 lutego 2023 r. Sąd Okręgowy podjął zawieszone postępowanie (k. 78). Pismem z 13 marca 2023 r. (data prezentaty Sądu Okręgowego w Warszawie) powód zwrócił się o przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu ze względów celowościowych na podstawie art. 461 § 3 k.p.c. (k. 85). Postanowieniem z 1 czerwca 2023 r. Sąd Okręgowy w Warszawie na podstawie art. 461 § 3 k.p.c. przekazał sprawę do rozpoznania i rozstrzygnięcia Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu (k. 94). 20 lipca 2023 r. akta zostały doręczone Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu (k. 98). 21 lipca 2023 r. wylosowano sędziego referenta (k. 99). 24 lipca 2023 r. wyznaczono termin rozprawy na 31 sierpnia 2023 r. (k. 101). Wyrokiem z 31 lipca 2023 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu zmienił decyzję Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie z 10 lipca 2017 r. nr [...] w ten sposób, że ustalił powodowi wysokość emerytury policyjnej od 1 października 2017 r., w wysokości obowiązującej do dnia 30 września 2017 r. wraz z przysługującymi wzrostami i dodatkami (k. 132).

20 września 2023 r. (data stempla pocztowego) apelację od powyższego rozstrzygnięcia wniósł pozwany (k. 146). Sprawa z apelacją pozwanego wpłynęła do Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu 4 października 2023 r. i jeszcze

tego samego dnia została wylosowana przez System SLPS do referatu Sędziego. 11 października 2023 zostało wydane zarządzenie o doręczeniu odpisu apelacji powodowi (k. 154). Odpis apelacji został doręczony powodowi 18 października 2023 r. (k. 155). Pismem z dnia 23 lutego 2024 r. poinformowano powoda o przewidywanym terminie rozpoznania sprawy w drugiej połowie 2024 r. (k. 158)

W ocenie Sądu Najwyższego całościowa ocena analizowanego postępowania nie pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe. Zauważyć należy, czas liczony od momentu wniesienia apelacji pozwanego do Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu (tj. od dnia 20 września 2023 r. k. 146 data stempla pocztowego) do wniesienia skargi na przewlekłość postępowania (22 lipca 2024 r. data prezentaty Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu) wyniósł 10 miesięcy.

Skarżący zarzuca przewlekłość postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym we Wrocławiu, natomiast w treści uzasadnienia wskazuje, że od 2018 r. Sąd Okręgowy w Warszawie prowadził sprawę opieszale, a całe postępowanie łącznie toczy się od 7 lat.

Skarżący jednak stracił z pola widzenia fakt, że w okresie od 17 października 2019 r. do 22 lutego 2023 r., postępowanie w sprawie zostało zawieszone przez Sąd I instancji, a następnie na jego wniosek bezzwłocznie podjęte. Zawieszenie postępowania trwało łącznie ok. 3 lata i 4 miesiące.

Odnosząc się do powyższego wskazać należy, że zawieszenie postępowania wyklucza możliwość uznania sprawy za prowadzoną przewlekłe. Podkreślenia wymaga, że orzeczenia w przedmiocie zawieszenia postępowania podlegają zaskarżeniu, co oznacza, iż tego rodzaju rozstrzygnięcia mogą być poddane kontroli instancyjnej. Z analizy treści akt sprawy wynika, że skarżący z tego uprawnienia nie skorzystał. Postanowienia o zawieszeniu postępowania są obligatoryjne albo fakultatywne, jednakże łączy je to, że zarówno zawieszenie postępowania jak i odmowa podjęcia zawieszonego postępowania w sądach pierwszej instancji (co do zasady) podlegają zaskarżeniu zażaleniem (art. 394 § 1 pkt. 6 (od 7 listopada 2019 pkt 5) k.p.c.). Ich zgodność z prawem, w tym konieczność i zasadność zawieszenia podlegają kontroli instancyjnej w postępowaniu sądowym w danej sprawie. Ustawa o skardze na naruszenie

prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki nie wprowadza kolejnej kontroli procesowej tych postanowień (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 czerwca 2011 r. sygn. III SPP 13/11, z 23 stycznia 2018 r., III SPP 62/17,).

W ocenie Sądu Najwyższego uwzględniając przedstawiony powyżej przebieg postępowania apelacyjnego oraz biorąc pod uwagę wszelkie okoliczności sprawy nie ma podstaw do przypisania Sądowi Apelacyjnemu nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu sprawy. Czynności podejmowane były przez ten sąd sprawnie i w rozsądnych terminach, natomiast dla wydłużenia czasu rozpoznania sprawy przed sądem I instancji kluczowe znaczenie miało zawieszenie postępowania, którego skarżący nie kwestionował.

W powyższych okolicznościach zdaniem Sądu Najwyższego, nie można więc przyjąć, że w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym we Wrocławiu doszło do długotrwałej nieuzasadnionej beczynności sądu.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, oddalił skargę.

Mirosław Sadowski Paweł Wojciechowski Aleksander Stępkowski

[SOP

[a!]]